

Vodič za Predavača: Cyberbullying i Pozitivna Zajednica

Ključne napomene za Temu 7: Prepoznavanje, Intervencija i Mentalna Zaštita

Ukupno trajanje: 120 min (2 x 60 min)

Jezik i Ton

- ✓ **Ijekavica:** "povjerenje", "osjećaj", "savjet", "dijeljenje".
- ✓ **Gender Neutral:** "Nasilnik/ca", "Učesnik/ca", "Prijatelj/ica".
- ♥ **Empatija:** Izbjegavaj okrivljavanje žrtve. Koristi termine "osoba koja trpi nasilje" umjesto samo "žrtva".

Struktura Radionice

DIO A (Mlađi 9-11)

Prvih 60 min

- **Uvod (5')**: Analogija Valovi & Definicija.
- **Teorija (25')**: Zadirkivanje vs Nasilje, Traženje pomoći.
- **Pauza (5')**: Odmor.
- **Kviz (25')**: Quizizz + Diskusija o osjećajima.

DIO B (Stariji 12-15)

Drugih 60 min

- **Uvod (5')**: Psihologija & Spirala nasilja.
- **Teorija (25')**: Bystander efekt, Prijava, Etika.
- **Pauza (5')**: Odmor.
- **Kviz (25')**: Quizizz + Mini-Challenge (Plan).

Ključni Koncepti

Analogija (Dio A): "Valovi riječi" – neke riječi nas podižu, druge potapaju. Kako biramo riječi?

Bystander → Upstander (Dio B): Fokus na transformaciju iz pasivnog posmatrača u aktivnog pomagača.

Mentalna Zaštita: "Nije sramota blokirati". Normalizuj korištenje alata za zaštitu (mute, restrict).

Priprema & Etika

- Privatnost:** Naglasi da ne dijele imena stvarnih osoba tokom diskusije.
- Quizizz:** Kodovi spremni (slajdovi 22 i 42).
- Resursi:** Imaj spreman spisak lokalnih linija za pomoć/psihologa.

Interakcija & Izazov

Diskusija: "Šta vas sprečava da prijavite nasilje?" (Strah od odmazde, etikete 'tužibaba').

Upstander: Vježbajte konkretnе rečenice: "To nije smiješno", "Prestani".

Code: Ohrabri kreiranje "Online Bontona" razreda.

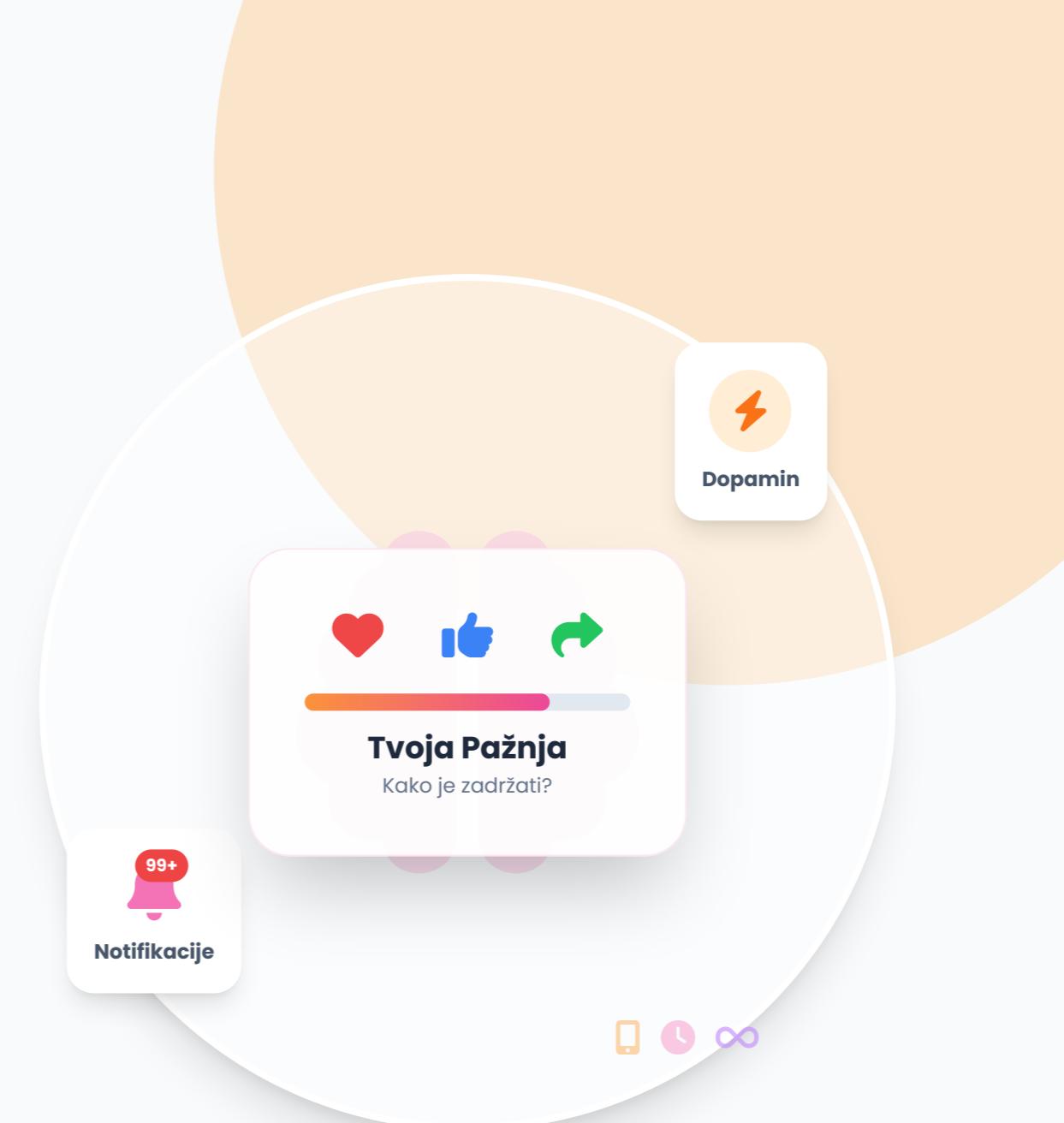
Društvene Mreže i Uticaj na Mozak

Razumijevanje dopamina, algoritama i digitalnog balansa

Cilj radionice: Naučiti kako društvene mreže "mame" našu pažnju, šta je dopamin loop i kako preuzeti kontrolu nad svojim vremenom.

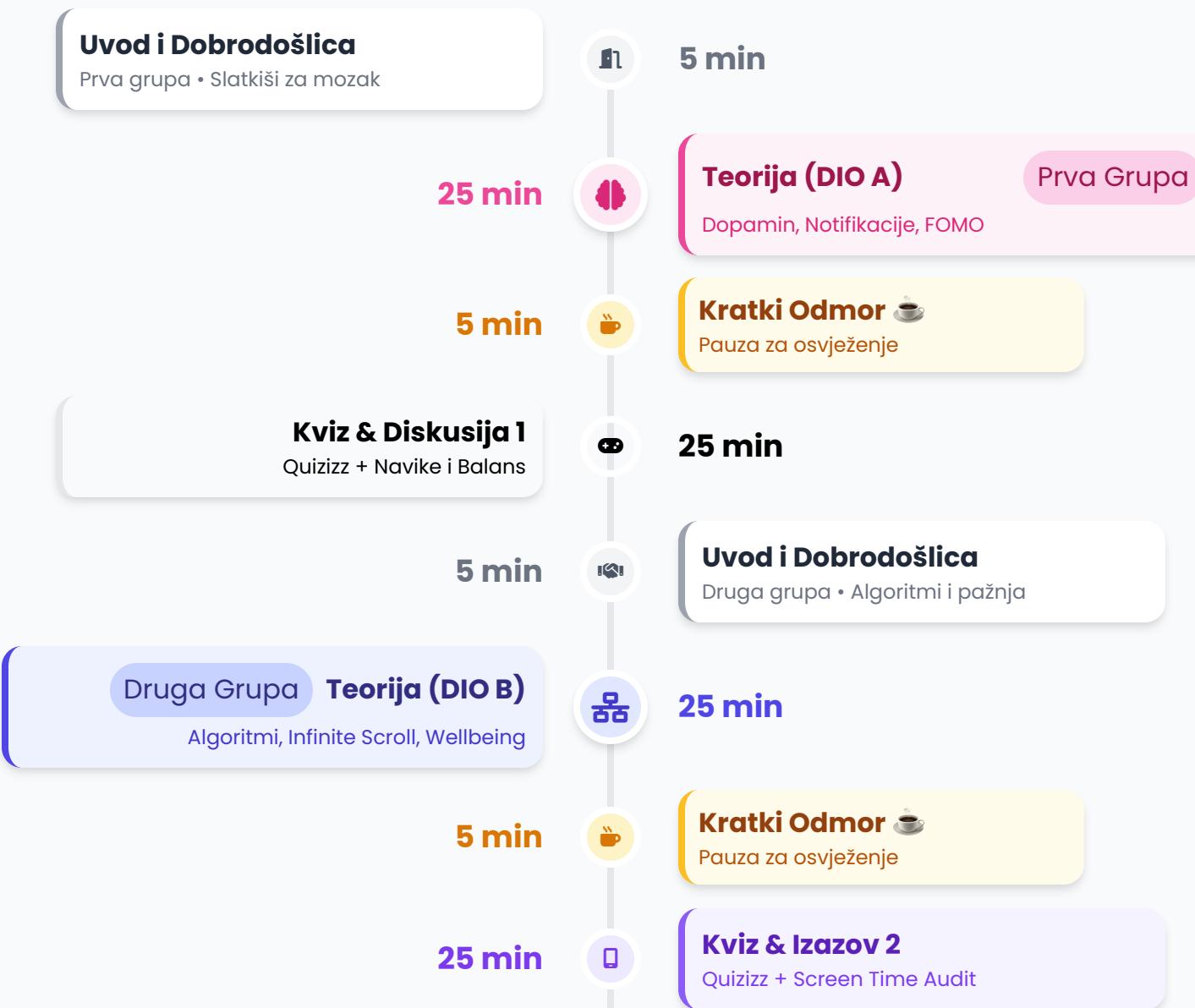
👉 Dio A: Slatkiši za mozak (9-11)

👉 Dio B: Algoritmi i pažnja (12-15)

Agenda dana

Plan radionice: Društvene Mreže i Uticaj na Mozak (120 minuta)

Dobrodošli!

Danas otkrivamo zašto su lajkovi kao slatkiši za tvoj mozak.

Poštujemo jedni druge

Slušamo pažljivo i ne smijemo se tuđim pitanjima.

Postavljamo pitanja

Radoznalost je super! Podigni ruku ako nešto nije jasno.

Ne dijelimo lične priče

Učimo zajedno, ali ne govorimo privatne tajne naglas.

Učestvujemo u kvizu

Rješavamo izazove i skupljamo bodove kao tim!

Jeste li spremni da nahranite mozak znanjem? 🚀

Plan za Danas

Društvene mreže i uticaj na mozak: Od dopamina do kontrole

Dio A: Slatkiši

Kako društvene mreže djeluju na naš mozak kao digitalni slatkiši i šta je dopamin.

Dio A: Navike

Razumijevanje notifikacija, FOMO efekta i kako se stvaraju naše digitalne navike.

Dio B: Algoritmi

Kako algoritmi, infinite scroll i varijabilne nagrade drže našu pažnju satima.

Dio B: Kontrola

Korištenje digital wellbeing alata i strategija za vraćanje kontrole nad vremenom.

Od razumijevanja mozga do preuzimanja kontrole!

MOTIVACIJA

Zašto je balans važan?

Vrijeme provedeno na mrežama utiče na to kako se osjećamo, kako spavamo i koliko učimo. Znanje je ključ kontrole.

Fokus i San

Previše vremena na ekranu smanjuje sposobnost fokusa i remeti san. Plavo svjetlo vara mozak da je još uvijek dan.

Trend 2026

Prosječno vrijeme na ekranu poraslo je na skoro **4 sata dnevno**. To je kao da pola školskog dana proveđeš na telefonu!

Ti si Šef

Cilj nije da prestanemo koristiti tehnologiju, već da mi upravljamo njom, a ne ona nama. Ti biraš kad je "kraj igre".

Balans = više energije za stvari koje stvarno volиш (sport, druženje, hobiji)! ⚡

PRVA GRUPA (9-11 GOD)

DIO A:

Slatkiši za mozak

Razumijemo kako mreže „mame“ našu pažnju i kako
pravimo zdrave navike! 🌸📱

Dopamin

Notifikacije

Navike

Društvene mreže su kao Slatkiši za mozak

Brza nagrada

Kao što šećer daje energiju, svaki "lajk" i notifikacija daju mozgu brz osjećaj sreće (dopamin).

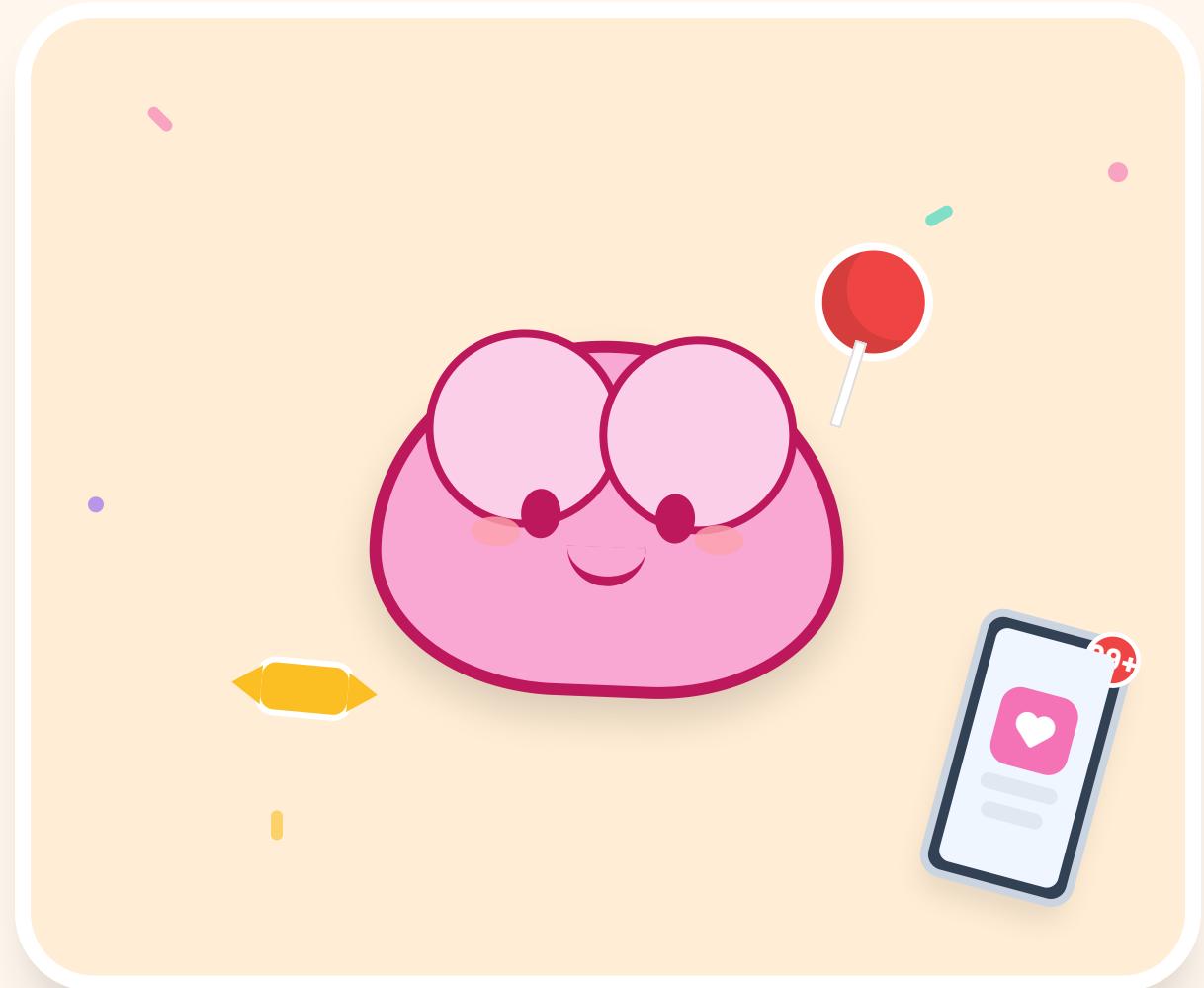
Teško je stati

Dizajnirano je da nikad ne nestane (infinite scroll), baš kao kesica bombona bez dna.

Balans je ključ

Previše slatkiša kvari zube i stomak; previše mreža kvari san, fokus i raspoloženje.

Šta je Dopamin?

To je mala "nagrada" koju tvoj mozak dobije kada uradiš nešto zabavno. Kao nevidljivi slatkiš!

Signal Sreće

Dopamin je poruka u mozgu koja više: "Ovo je super! Osjećam se odlično!"

Lajk = Nagrada

Kad vidiš lajk ili srce, mozak pusti malo dopamina. Zato se nasmiješiš kad dobiješ lajk.

Ding! Iščekivanje

Zvuk poruke te tjera da pogledaš telefon jer mozak očekuje novu "poslasticu".

Želja za Još

Dopamin pomaže da pamtimo šta je zabavno, pa nas tjera da skrolamo još i još.

Korisne Notifikacije vs Distrakcije

Koja obavještenja ti pomažu, a koja ti kradu pažnju?

Korisno

Pomaže ti i podsjeća te

🎓 Podsjetnik za školu ili trening

✉️ Važna poruka od porodice

ZAŠTO SU DOBRE?

- ✓ Štede tvoje vrijeme i pamćenje.
- ✓ Javljuju se samo kad je važno.
- ✓ Ne traže da odmah otvorиш aplikaciju.

VS

Distrakcija

Prekida te i krade pažnju

Novi lajk ili komentar

"Vrati se u igru, nedostaješ nam!"

ZAŠTO SU LOŠE?

- ⚠️ Crveni kružić (bedž) stvara pritisak.
- ⚠️ Zvuk te prekida svakih par minuta.
- ⚠️ Tjeraju te da stalno provjeravaš telefon.

Savjet: Isključi zvuk za igre i društvene mreže dok pišeš zadaću!

Priča: "Skrol pred Spavanje"

Kako jedna "mala" odluka uveče može uticati na cijeli sutrašnji dan i tvoje raspoloženje.

ZAMKA

"Još 5 minuta..."

22:00 sati

Legao si u krevet, ali si "samo na kratko" otvorio TikTok da vidiš jedan video.

"Samo ću pogledati šta je novo, pa idem spavati..."

Kasno je & Umor

07:00 sati ujutro

Teško buđenje
Zaspao si tek u 01:00 jer je plavo svjetlo prevarilo mozak da je dan.

- Teško ustajanje za školu
- Loša koncentracija na časovima
- Nervoza cijeli dan

Zona bez telefona

Nova navika

Sleep Mode
Telefon ostaje u drugoj sobi ili na punjaču daleko od kreveta.

Rezultat: Bolji san, više energije ujutro i bolji fokus u školi!

Crvene zastavice navika

Kada zabava postaje problem? Ovo su znaci da tvoj odnos sa društvenim mrežama postaje nezdrav.

Tvoj mozak treba odmor!

"Kada prestaneš da kontrolišeš telefon, telefon počinje da kontroliše tebe."

Ne možeš stati sa skrolanjem

Kažeš sebi "još 5 minuta", ali prođe sat vremena. Osjećaš kao da te aplikacija "hipnotiše" i teško ti je da fizički odložiš telefon.

Nervoza bez interneta

Osjećaš ljutnju, paniku ili tugu ako nema Wi-Fi signala ili ako ti se baterija isprazni. Ne znaš šta bi sa sobom kada si offline.

Zanemarivanje obaveza

Zaboravljaš na domaći zadatak, kućne poslove ili druženje uživo jer si previše zauzet/a gledanjem videoa i lajkovanjem.

Skrivanje vremena na mreži

Kriješ od roditelja koliko si stvarno bio/la na telefonu ili koristiš telefon ispod pokrivača kasno u noć.

Kako Nastaje Navika?

Zašto naš mozak stalno traži telefon...

PETLJA NAVIKE NA DRUŠTVENIM MREŽAMA:

1. Okidač

Čuješ "ding" ili vidiš crveni kružić na ikoni. Tvoj mozak kaže: "Nešto se dešava!"

Notifikacija

2. Radnja

Automatski uzimaš telefon i otvaraš aplikaciju bez razmišljanja.

Otvori App

3. Nagrada

Vidiš lajk, smiješan video ili poruku. Mozak dobija "slatkiš" (dopamin).

Lajk/Sadržaj

4. Ponavljanje

Tvoj mozak pamti: "Ovo je bilo super!" i želi to ponovo. Krug se zatvara.

Navika

KAKO PREKINUTI KRUG?

Između **Okidača** i **Radnje** napravi malu pauzu. Broji do 5 prije nego otključaš ekran!

Šta je FOMO?

Skraćenica za "Fear Of Missing Out" - Strah da ćeš nešto propustiti ako nisi na telefonu.

"Svi su tamo!"

Onaj čudan osjećaj u stomaku da se svi tvoji prijatelji zabavljaju bez tebe dok ti sjediš kod kuće.

Slike nisu cijela istina

Na mrežama svi izgledaju savršeno. Zapamti: ljudi kače samo najbolje trenutke, ne i dosadne!

Stalno provjeravanje

Moraš da pogledaš telefon svakih 5 minuta "za svaki slučaj" da ne propustiš neku poruku ili lajk.

JOMO - Radost!

To je radost propuštanja! Uživaj u trenutku gdje si sada. Super je igrati se vani bez telefona.

Zdravo vs Nezdravo Online Vrijeme

Kako izgleda tvoj digitalni dan?

Zdravo Vrijeme

Ti kontrolišeš tehnologiju

- ⌚ Planirano vrijeme (npr. 30 min)

- 💻 Redovne pauze za oči i tijelo

REZULTAT:

- ✓ Bolji san i koncentracija.
- ✓ Više vremena za prijatelje uživo.
- ✓ Osjećaš se odmorno i sretno.

VS

Nezdravo Vrijeme

Tehnologija kontroliše tebe

- ♾ Nekontrolisano skrolanje (sati lete)

- 🌙 Kasno u noć, bez pauza

POSLJEDICE:

- ⚠ Umor, glavobolja i nervoza.
- ⚠ Propuštaš stvarni život.
- ⚠ Teško ti je stati.

💡 Savjet: Postavi tajmer na 30 minuta prije nego počneš igrati ili gledati video!

Priča: "Fokus i Učenje"

Kako stalni prekidi od notifikacija kradu tvoju pažnju i otežavaju pamćenje lekcija.

 Stalni Zvukovi
Svake 3 minute

∴ Prekinuta pažnja
Pokušavaš naučiti lekciju, ali telefon stalno vibrira. Instagram, TikTok, WhatsApp...

"Ping! Ping! Samo da vidim ko je..."

 Teško Pamćenje
Mozak se umara

↳ Izgubljen fokus
Svaki put kad pogledaš telefon, mozgu treba 20 minuta da se vrati u puni fokus.

- Lekcija djeluje teža nego što jeste
- Zaboravljaš šta si pročitao/la
- Učenje traje duplo duže

 Fokus Mod
Pametno učenje

⌚ Blokovi od 30 min
Uključi "Ne uz nemiravaj" ili ostavi telefon u drugoj sobi na 30 minuta dok učiš.

 Rezultat: Brže učenje, bolje ocjene i više slobodnog vremena poslije!

Alati za Balans

Tvoj telefon ima ugrađene "super moći" koje ti pomažu da budeš šef svog vremena, a ne da telefon upravlja tobom.

Screen Time / Wellbeing

Ovaj alat ti pokazuje pravu istinu: koliko tačno sati provodiš na telefonu i u kojim aplikacijama. Brojke ne lažu!

#Istina

#Statistika

Ne Uznemiravaj (DND)

Jednim klikom utišaj sve zvukove i vibracije. Savršeno kada pišeš domaći, uчиš ili se družiš sa prijateljima uživo.

#Fokus

#Tišina

Režim Spavanja

Telefon zna kad je vrijeme za krevet. Ekran postaje siv (crno-bijel) i notifikacije prestaju da stižu kako bi tvoj mozak mogao da se odmori.

#DobarSan

#Odmor

Tajmeri za Aplikacije

Postavi limit (npr. 30 minuta) za igrice ili TikTok. Kad vrijeme isteče, aplikacija se sama "zaključa" do sutra.

#Limit

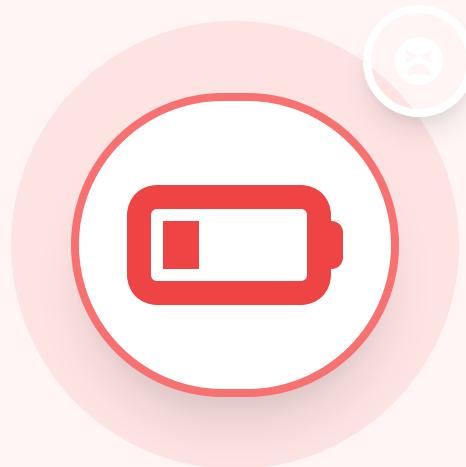
#Stop

Zapamti: Tvoj mozak treba pauzu da bi bio kreativan i sretan. Koristi ove alate da ga zaštitiš!

Crvene zastavice: Tijelo i Ponašanje

Tvoje tijelo i emocije ti šalju signale kada pretjeraš. Da li prepoznaćeš ove znakove upozorenja?

Slušaj svoje tijelo!

"Umor i nervosa su način na koji ti mozak kaže: Treba mi pauza!"

Umor i glavobolja

Oči te peku, vid se muti, a glava pulsira. Osjećaš iscrpljenost i pospanost tokom dana, iako nisi fizički radio/la.

Lako planem (Razdražljivost)

Sitnice te nerviraju. Ako te neko prekine u igri ili skrolanju, reaguješ burno i ljutito prema prijateljima ili porodici.

Odlaganje obaveza

"Samo još minut" postaje sat vremena. Zadaća stoji, soba je u haosu, a ti i dalje odlažeš sve obaveze za "kasnije".

Gubitak interesa za hobi

Ono što si nekad volio/la (sport, crtanje, druženje vani) sada ti je dosadno. Radije bi bio/la u sobi sa telefonom.

Kvalitet vs Količina Vremena

Nije važno samo koliko si online, već šta radiš!

Kvalitet

Aktivno učenje i stvaranje

- ⌚ Kreiranje videa ili crtanje

- 👤 Učenje nove vještine (kodiranje, jezik)

- 💻 Video poziv sa prijateljima

VS

Količina

Pasivno trošenje vremena

- ⌚ Besciljno skrolanje (Doomscrolling)

- 📺 Gledanje videa "na autopilotu"

- 👥 Gledanje tudihih života bez učešća

REZULTAT:

- ✓ Osjećaš se pametnije i ispunjeno.

REZULTAT:

- ⚠️ Osjećaš se umorno i prazno.

Savjet: 1 sat kreiranja > 3 sata skrolanja! Budi kreator/ka, a ne samo posmatrač/ica.

Studije slučaja: Offline Aktivnosti

Kako stvarni doživljaji u svijetu smanjuju FOMO (strah od propuštanja) i poboljšavaju kvalitet sna.

Klub / Sekcija

18:00 – 20:00

Fokus na igru

Dok si na treningu, plesu ili času gitare, telefon je u torbi. Tvoj mozak je 100% prisutan u trenutku.

"Zaboravio sam na notifikacije puna dva sata!"

Vrijeme s prijateljima

Uživo (Offline)

Stvarni osmijesi

Umjesto lajkanja slika, smijete se uživo. Stvarna konekcija stvara jači osjećaj pripadnosti nego bilo koji online post.

- Iskren smijeh
- Bez pritiska da izgledaš savršeno
- Osjećaj prihvatanosti

Manje FOMO, Bolji Sni

Kraj dana

Mentalni mir

Kada je dan ispunjen stvarnim događajima, nemaš osjećaj da nešto propuštaš na mrežama. Mozak je miran.

Rezultat: Lako zaspim jer nisam anksiozan i ne čekam notifikacije.

Ključne Pouke O Mozgu

Kako da društvene mreže rade za nas, a ne mi za njih.

1. Mreže = Slatkiši za Mozak

Malo je zabavno i super, ali previše stvara "mučninu" i umor.
Dopamin nas mami, ali mi biramo količinu.

2. Plan + Pauze Pomažu

Kada isplaniraš vrijeme (npr. 30 minuta) i praviš pauze, ti
preuzimaš kontrolu nad svojim vremenom i fokusom.

3. FOMO je Normalan

Strah da nešto propuštamo osjećaju svi. Ali sjeti se: stvarni
život se dešava offline. OK je propustiti story.

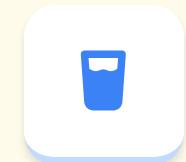

Kratki Odmor

Pauza za prvu grupu – Odmori mozak od slatkiša!

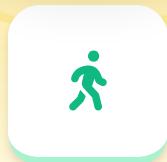
5

MINUTA

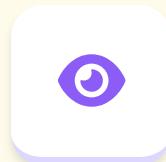
Hidratacija

Popij čašu vode

Istezanje

Protegni noge

Odmori oči

Gledaj u daljinu

Slijedi: Quizizz kviz o dopaminu i navikama!

PROVJERA ZNANJA DIO A

Quizizz Kviz

Pokaži šta znaš o dopaminu, FOMO-u i navikama!

1

Prepremili uredaj

Uzmi svoj telefon ili tablet

2

Otvori quizizz.com/join

Ili jednostavno skeniraj QR kod

3

Unesi kod i ime

Tvoja tajna šifra za ulaz u igru!

Skeniraj Kod

Otvori kameru na telefonu

GAME CODE

A large dashed pink rectangular box is provided for users to enter the game code. Below the box is a horizontal dashed pink line.

Unesite ovaj kod na quizizz.com/join

Vrijeme za Refleksiju

Podijelite svoja iskustva o navikama, distrakcijama i planovima

Trik Distrakcije

Koji trik aplikacija te najviše "upeca" i odvlači pažnju? Jesu li to zvukovi, bedževi ili beskrajno skrolanje videa?

Plan Pauza

Kako ti plan pauza može pomoći da bolje učиш ili se igraš? Da li se osjećaš bolje kada napraviš kratki odmor?

Večeras Drugačije

Šta ćeš uraditi večeras drugačije u svojoj rutini? Možda ostaviti telefon van sobe ili uključiti "Sleep Mode"?

Podignite ruku ako ste spremni da večeras isprobate "Bez Ekrana" pred spavanje!

Tvoj Mozak, Tvoja Pravila

Tri jednostavna koraka za zdrav odnos sa tehnologijom i super fokus.

1. Plan Vremena

Ti si šef svog vremena! Odredi unaprijed koliko ćeš biti online, a koliko se igrati offline. Plan pobjeđuje skrolanje.

2. Sleep Mode

Sat vremena prije spavanja, telefon ide na odmor. Tvoj mozak treba mrak i mir da bi sutra bio brz i pametan.

3. Pauze su Super Moć

Kratki odmor od ekrana puni tvoju "bateriju". Ustani, protegni se, popij vode – to vraća fokus na 100%.

BATERIJA:

DRUGA GRUPA (12-15 GOD)

DIO B:

Algoritmi i pažnja

Razumijemo kako mreže manipuliraju pažnjom i kako da vratimo kontrolu u svoje ruke! 🧠⚡

Algoritmi

Infinite Scroll

Kontrola

Dobrodošli u Sistem

Cilj: Razumjeti zašto je teško "samo prestati" i kako dizajn utiče na nas.

Algoritamska Manipulacija

Kako beskonačni scroll i varijabilne nagrade drže tvoju pažnju.

Attention Economy

Tvoja pažnja je proizvod koji se prodaje. Nauči pravila igre.

Vraćanje Kontrole

Napredne postavke i alati za digitalni wellbeing.

Etičke Dileme

Da li tehnološke kompanije treba zakonski ograničiti?

Dopamin Loop

Zašto je tako teško prestati skrolati?

KLJUČNI KONCEPT

Aplikacije su dizajnirane kao **slot mašine**. Nikad ne znaš šta ćeš dobiti sljedeće, i to drži tvoj možak "zakačenim".

BITKA ZA PAŽNJU

Izvještaji o attention economy modelu, porastu vremena pred ekranom i novim preporukama za digitalni balans u školama.

GLAVNA VIJEST

Ekonomija Pažnje

8s PROSJEČAN RASPON PAŽNJE

ALGORITMI DIZAJNIRANI DA "UKRADU" VAŠE VRIJEME

Novi izvještaj otkriva kako **infinite scroll** i autoplay funkcije ciljano koriste psihološke trikove da bi zadržale korisnike na platformi duže nego što su planirali.

TECH ETHICS WATCH

ZDRAVLJE & TECH

Screen Time Kriza

TINEJDŽERI PROVODE 7+ SATI DNEVNO ONLINE

Zabrinjavajući podaci pokazuju direktnu vezu između prekomjernog **screen time-a** i problema sa spavanjem, fokusom u školi i povećanom anksioznosću kod mladih.

DIGITAL HEALTH INSTITUTE

RJEŠENJA

Digitalni Balans

ŠKOLE UVODE "PHONE-FREE" ZONE I PAUZE

Stručnjaci preporučuju pravilo **20-20-20** za odmor očiju i strogo ograničenje notifikacija tokom učenja kako bi se vratio fokus i smanjio digitalni stres.

EDUCATION POLICY 2026

Trendovi Digitalnog Balansa

Šta podaci govore o našim navikama i budućnosti digitalnog zdravlja.

~4 Sata Dnevno

Prosječno vrijeme provedeno na ekranima. Izazov za 2026. je pretvoriti pasivno skrolanje u aktivno kreiranje.

~60% Osjeća FOMO

Većina djece osjeća anksioznost kada nisu online. Algoritmi namjerno pojačavaju ovaj osjećaj "propuštanja".

Rast Wellbeing Alata

Pozitivan trend: Sve više mladih aktivno koristi alate za limitiranje vremena i digitalni balans.

Kako Algoritmi Rade?

Dizajnirani su da zadrže tvoju pažnju što duže. Evo četiri glavna trika koje koriste.

Preporuke za Tebe

Algoritam prati šta voliš i servira ti sadržaj koji ćeš sigurno lajkovati (engagement).

Autoplay Zamka

Video kreće sam čim završi prethodni. Ne moraš ni da klikneš, samo gledaš dalje.

Stories i Streaks

Strah da ćeš izgubiti niz (streak) ili propustiti story (nestaje za 24h) te vraća svaki dan.

Infinite Scroll

Nema kraja stranice. Sadržaj se stalno učitava, pa nema prirodnog trenutka za pauzu.

THE BUSINESS MODEL

PLATFORME

Maksimalno Vrijeme

Konstantan Angažman

Monetizacija Pažnje

VS

Fokus i Koncentracija

Sposobnost dubokog rada i učenja.

Kvalitetan San

Odmor bez plavog svjetla i notifikacija.

Stvarna Povezanost

Kvalitetni odnosi uživo i online.

TVOJ ŽIVOT

100%

DIGITAL WELLBEING

TVOJI CILJEVI

Infinite Scroll & Varijabilne Nagrade

Zašto je tako teško prestati skrolati?

DIZAJNIRANA PETLJA ZAVISNOSTI:

1. Beskrajni Feed

Nema kraja stranice, nema znaka "STOP". Tvoj mozak ne dobija signal da je zadatak završen. Sadržaj se samo učitava.

Bez trenja

2. Povremeni "Wow"

Većina postova je dosadna, ali povremeno naideš na nešto super. Ne znaš *kada* će doći nagrada, kao na slot mašini.

Nepredvidivost

3. Jačanje Očekivanja

Dopamin se luči **prije** nagrade, u iščekivanju. Sama radnja povlačenja prstom (swipe) postaje uzbudljiva.

Iščekivanje

4. Teško Zaustavljanje

Pošto nema prirodnog kraja, potreban je ogroman svjestan napor volje da se prekine automatska radnja skrolanja.

Automatizam

KAKO HAKOVATI NAZAD?

Postavi **App Timer** koji će nasilno prekinuti aplikaciju. Stvorи vještački "kraj" sesije.

Psihologija Notifikacija

Dizajnirane su da hakuju tvoju pažnju. Evo kako koriste ranjivosti ljudskog mozga.

Bedževi i Brojke

Crvena boja signalizira hitnost. Mozak osjeća nelagodu dok ne "očisti" te notifikacije.

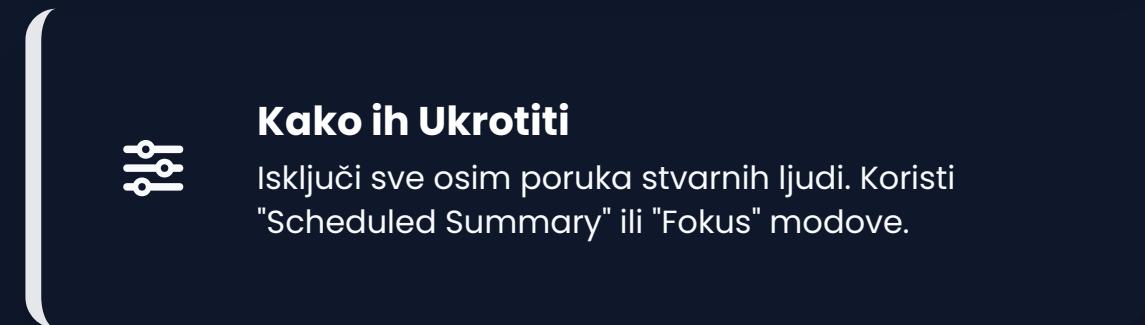
Zvukovi i Vibracije

Pavlovljevo zvono: zvuk stvara iščekivanje i lučenje dopamina prije nego što i vidiš poruku.

Prekid Rada (Context Switch)

Svaki prekid ruši fokus. Potrebno je prosječno 23 minute da se vratiš u duboku koncentraciju.

Kako ih Ukrötiti

Isključi sve osim poruka stvarnih ljudi. Koristi "Scheduled Summary" ili "Fokus" modove.

Digital Wellbeing – Napredno

Preuzmi punu kontrolu nad algoritmima koristeći napredne alate operativnog sistema. Hakuj svoj fokus nazad.

Fokus Modovi

Kreiraj profile za školu ili san. Telefon automatski filtrira ko te može dobiti, a ko ide na čekanje.

App Tajmeri

Postavi stroge limite (npr. 15 min TikTok). Kad vrijeme istekne, ikonica posivi. Nema varanja!

Grayscale Ekran

Ukloni boje. Kad je Instagram crno-bijel, ne stimuliše dopamin i mnogo je manje zanimljiv mozgu.

Tiki Periodi & Sažeci

Umjesto 50 notifikacija koje prekidaju dan, dobij jedan "Sažetak" (summary) u 20:00h. Miran dan, informisana noć.

Widgeti za Ciljeve

Postavi Screen Time widget na početni ekran. Gledaj svoje brojke svaki put kad otključaš telefon – budi svjestan/na.

Pro Tip: Algoritmi su dizajnirani da te zadrže. Ovi alati su tvoj štit i vraćaju ti kontrolu nad vremenom.

Digitalni Detoks vs Digitalna Higijena

Da li ti treba kratka pauza ili zdrave navike za svaki dan?

Digitalni Detoks

Kratkoročno "čišćenje"

- ☒ Vikend potpuno bez telefona

- ☒ Brisanje Instagrama na 7 dana

KARAKTERISTIKE

- ☒ Dobro za brzi "reset" mozga.
- ☒ Teško održivo na duge staze.
- ☒ Često slijedi "binge" povratak.

VS

Digitalna Higijena

Svakodnevna briga

- ☒ Telefon van spavaće sobe

- ☒ Isključene notifikacije (osim poruka)

ZAŠTO JE BOLJE?

- ✓ Gradi zdrave, trajne navike.
- ✓ Balans, a ne potpuna zabrana.
- ✓ Održivo svaki dan u godini.

💡 Savjet: Detoks je kao stroga dijeta, a higijena je kao zdrav životni stil!

KONTEKST

Vlada predlaže novi zakon: Mladi od 16 godina smiju koristiti društvene mreže maksimalno **2 sata dnevno**. Nakon toga, pristup se automatski blokira radi zaštite zdravlja.

PITANJE:

"Da li je ovo zaštita ili diktatura?"

DVIJE STRANE

ZA (Regulacija)

Algoritmi su prejaki, djeca trebaju zaštitu države.

PROTIV (Sloboda)

Roditelji odlučuju, a ne država. Zabrane ne rade.

ARGUMENTI ZA I PROTIV

:: Analiza posljedica zakona ::

ZA - ZDRAVLJE

Mentalno Zdravje

Manje vremena na mrežama dokazano smanjuje anksioznost, depresiju i loš san. Država štiti građane od "digitalnog duhana".

BENEFIT:

Smanjenje zavisnosti.

ZA - DRUŠTVO

Povratak Realnosti

Prisilno "isključenje" vraća fokus na učenje, sport i druženje uživo. Smanjuje se cyberbullying jer je manje prilika za njega.

BENEFIT:

Više offline aktivnosti.

PROTIV - RIZIK

Gubitak Privatnosti

Da bi zakon radio, svi moraju dati ličnu kartu platformama. To znači da država i kompanije prate svaki tvoj korak.

CIJENA:

Masovni nadzor.

PROTIV - PRAKSA

Efekat "Slatkog Voća"

Mladi će koristiti VPN i lažne naloge da zaobiđu zabranu. Zabранa čini mreže još privlačnijim ("zabranjeno voće").

REZULTAT:

Ilegala umjesto edukacije.

Studije slučaja: Ograničenja po Dobi

Kako stručnjaci i platforme pokušavaju zaštiti mozak u razvoju od digitalnog preopterećenja.

STANDARDI

Preporuke vremena

Zdravstveni vodiči

Granice za tinejdžere

Svjetska zdravstvena organizacija i pedijatri preporučuju limitiranje rekreativnog ekrana.

- Max 2 sata dnevno za zabavu
- Bez ekrana 1h prije spavanja
- Prioritet fizičkoj aktivnosti

"Lights Out" Režim

Politike Aplikacija

Automatske kočnice

Platforme uvode restrikcije za mlađe korisnike pod pritiskom zakona.

- TikTok: 60 min limit (default)
- Douyin (Kina): 40 min za <14 god
- Instagram: "Night Nudges" upozorenja

Ishodi i Naučeno

Rezultati ograničenja

Efekti na mozak

Kada se poštuju limiti, studije pokazuju smanjenje anksioznosti i bolji fokus.

Zaključak: Tehnička ograničenja pomažu, ali samokontrola je trajno rješenje.

Alati i Postavke

Ne treba ti nova aplikacija da vratiš kontrolu. Tvoj telefon već ima ugrađene sisteme za balans, samo ih treba uključiti.

iOS Screen Time

Ugrađen u svaki iPhone. Postavi "Downtime" raspored, limitiraj društvene mreže i vidi tačne izvještaje o korištenju.

#Apple

#Downtime

Android Digital Wellbeing

Kontrolna tabla tvog digitalnog života. Koristi "Bedtime mode" da ekran postane siv i utiša notifikacije prije spavanja.

#FocusMode

#Grayscale

YouTube & Instagram

Koristi interne opcije: "Take a Break" na YouTube-u ili "Daily Limit" na Instagramu. Aplikacija te sama opomene.

#InApp

#Reminder

Focus Filters

Napredno filtriranje. Sakrij notifikacije sa Instagrama dok si u "School" modu, a ostavi poruke od roditelja.

#Kontekst

#Smart

Pro Tip: Najbolji alat je onaj koji podesiš i zaboraviš. Neka tehnologija radi za tebe, a ne protiv tebe.

5 Pravila za Zdrav Odnos

Jednostavna pravila koja ti pomažu da ti kontrolišeš tehnologiju, a ne ona tebe.

Napravi Plan

Odredi vrijeme za mreže i vrijeme za život. Ne dozvoli da "samo 5 minuta" postane 5 sati.

Redovne Pauze

Uzimaj pauze svakih 20-30 minuta. Odmori oči, protegni se i pogledaj kroz prozor.

Kvalitetan San

Telefon ostavi van sobe tokom noći. Plavo svjetlo ekrana vara mozak i kvari san.

Notifikacije pod Kontrolom

Isključi nepotrebna obavještenja. Ti biraš kada ćeš gledati telefon, a ne zvuk "ding" koji te prekida.

Offline Aktivnosti

Nađi hobi van ekrana. Sport, druženje uživo ili umjetnost pune baterije bolje od bilo kojeg lajka.

Algoritmi vs Tvoj Plan

Kako preuzeti kontrolu u svijetu dizajniranom da nam ukrade pažnju.

1. Dizajn Utiče na Nas

Platforme su namjerno dizajnirane da nas "zakače" (infinite scroll, boje, notifikacije). To nije tvoja greška, to je psihologija.

2. Postavke + Navike = Kontrola

Kombinacija alata (Screen Time, grayscale) i zdravih navika (pauze, san) vraća moć u tvoje ruke.

3. Algoritmi Nisu Jači od Plana

Najpametniji algoritam ne može pobijediti jednostavan, čvrst plan (npr. "telefon ostaje van sobe noću").

Kratki Odmor

Pauza za drugu grupu – Resetuj sistem!

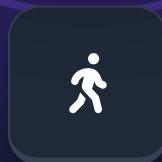
5

MINUTA

Hidratacija

Popij čašu vode

Protegni se

Ustani sa stolice

Digitalni odmor

Gledaj u daljinu

Slijedi: Quizizz kviz o algoritmima i pažnji!

PROVJERA ZNANJA DIO B

Quizizz Kviz

Pokaži šta znaš o algoritmima, petlji zavisnosti i digitalnim alatima!

1 Pripremi uređaj

Uzmi svoj telefon ili tablet

2 Otvori quizizz.com/join

Ili jednostavno skeniraj QR kod

3 Unesi kod i ime

Tvoja tajna šifra za ulaz u igru!

Skeniraj Kod

Otvori kameru na telefonu

GAME CODE

Unesite ovaj kod na quizizz.com/join

MINI IZAZOV

:: SCREEN TIME AUDIT ::

VRIJEME

03:00 MIN

💡 CILJ VJEŽBE

Da bismo vratili kontrolu, moramo znati gdje nam odlazi vrijeme. Brojke ne lažu, ali nas mogu iznenaditi.

MOTIVACIJA:

"Ne možeš promijeniti ono što ne mjeriš."

ℹ️ Podaci ostaju privatni na tvom telefonu.

💡 GDJE TRAŽITI?

🍎 iOS: Settings > Screen Time

_ANDROID: Settings > Digital Wellbeing

KORACI IZAZOVA

:: Preuzmi kontrolu u 3 koraka ::

U TOKU... ●

OTVORI POSTAVKE

START

01

Pronađi "Screen Time" ili "Digital Wellbeing" na svom telefonu. Ovo je tvoja kontrolna tabla.

ANALIZA ISTINE

1 MIN

02

Pogledaj današnji prosjek. Zapiši (ili zapamti) **TOP 2 aplikacije** koje ti troše najviše vremena.

❓ Da li te brojke iznenadjuju?

AKCIJA: POSTAVI LIMIT

BITNO

03

Izaberis aplikaciju koja ti najviše "krade" vrijeme. Postavi **App Limit** (tajmer) za sutra.

30 min

1 sat

15 min

Analiza & Akcija ⚡

Hajde da razbijemo algoritme i povratimo kontrolu

Algoritamska Zamka

Koji trik algoritama te najviše "hvata"? Da li je to 'For You' page, autoplay, stories ili beskonačno skrolanje?

Moj Novi Alat

Koji alat ćeš uključiti danas da vратиш fokus? Grayscale ekran, limit za Instagram ili tihe notifikacije?

Podrška Prijateljima

Kako podržati prijatelja/icu koji se osjeća preopterećeno? Kako započeti razgovor o digitalnom balansu bez osuđivanja?

Podignite ruku ako ste spremni da "prevarite" algoritam već danas!

DODATNI IZAZOV

:: 7-DNEVNI DETOKS PLAN ZA ZVJEZDICU ::

STATUS MISIJE

SPREMNA

CILJ MISIJE

Tvoj zadatak je da tokom narednih **7 dana** preuzmeš kontrolu nad svojim vremenom. Ovo nije zabrana, već trening za tvoj mozak.

NAGRADA:

Bolji san, jači fokus i više slobodnog vremena.

PRAVILA IGRE

- Izvrši sve 4 dnevne aktivnosti.
- Budi iskren/a u dnevniku napretka.
- Ne odustaj ako preskočiš jedan dan.

ELEMENTI IZAZOVA

:: Kompletiraj svaki dan za pobjedu ::

#1 FOKUS

Fokus Blokovi

Uradi **2 bloka po 30-45 minuta** dubokog rada ili učenja bez telefona u sobi.

REZULTAT:

Brže završene obaveze.

#2 SAN

Sleep Mode

Sat vremena prije spavanja **ostavi telefon** u drugoj prostoriji ili na punjaču daleko od kreveta.

REZULTAT:

Kvalitetniji odmor.

#3 AKTIVNOST

Offline Zona

Provedi barem **1 sat dnevno** u aktivnosti bez ekrana: sport, crtanje, čitanje knjige ili šetnja.

REZULTAT:

Bolje raspoloženje.

#4 EVIDENCIJA

Mini-Dnevnik

Svako veče zapiši ocjenu svog **fokusa** (1-5) i raspoloženja. Prati kako se brojevi mijenjaju kroz sedmicu.

REZULTAT:

Uvid u navike.

DIGITALNI BALANS: STATISTIKE 2026

Najnoviji podaci o navikama mladih na internetu, uticaju na mentalno zdravlje i porastu svijesti o digitalnoj dobrobiti.

GLAVNA VIJEST

4h+

DNEVNI PROSJEK

VRIJEME PRED EKRANOM OSTAJE VISOKO

Uprkos naporima za smanjenje, prosječno dnevno vrijeme koje tinejdžeri provode na društvenim mrežama stabilizovalo se na oko 4 sata, što značajno utiče na kvalitet sna i sposobnost fokusa u školi.

Screen Time

DIGITAL HEALTH MONITOR 2026

MENTALNO ZDRAVLJE

60% DJECE OSJEĆA JAK "FOMO"

Strah od propuštanja (FOMO) ostaje glavni pokretač anksioznosti, tjerajući mlade da kompulzivno provjeravaju notifikacije čak i tokom nastave ili druženja uživo.

⌚ YOUTH PSYCH STUDY

POZITIVAN TREND

RAST ALATA ZA DIGITALNI BALANS

Sve više mladih samoinicijativno aktivira "Focus Mode" i alate za ograničavanje vremena kako bi vratili kontrolu nad svojom pažnjom i smanjili digitalni stres.

Anksioznost

TECH USAGE REPORT

DODATNI MATERIJALI

Resursi i Podrška

Korisni alati i organizacije koje ti pomažu da vratiš kontrolu nad svojim vremenom, pažnjom i digitalnim blagostanjem.

Edukacija i Istraživanje

Saznaj kako tehnologija utiče na tvoj mozak uz resurse **Center for Humane Technology** i recenzije aplikacija na **Common Sense Media**.

humanetech.com

Wellbeing Vodiči

Nauči kako da podeši limite i fokus modove koristeći zvanična uputstva za **iOS Screen Time** i **Android Digital Wellbeing**.

[Uputstva za podešavanje](#)

Školska Podrška

Provjeri **školske smjernice** o korištenju uređaja. Ako osjećaš da tehnologija ometa tvoje učenje ili san, obrati se školskom psihologu.

[Pravilnik škole](#)

Vodič za Predavača: Društvene Mreže i Uticaj na Mozak

Ključne napomene za Temu 6: Dopamin, Algoritmi i Digitalni Balans

Ukupno trajanje: 120 min (2 x 60 min)

Jezik i Ton

- ✓ **Ijekavica:** "vrijeme", "osjećaj", "uticaj", "balans".
- ✓ **Gender Neutral:** "Korisnik/ka", "Prijatelj/ica", "Učenik/ka".
- ♥ **Ton:** Razumijevanje, ne zabrana. Normalizuj FOMO kao ljudsku reakciju.

Ključni Koncepti

Analogija (Dio A): "Slatkiši za mozak" - mreže su kao šećer: ukusne, daju brzu energiju (dopamin), ali previše štodi zdravlju.

Algoritmi (Dio B): "Dopamin petlja" - objasni ciklus: okidač (zvuk) → radnja (skrol) → nagrada (lajk).

Fokus: Nije cilj baciti telefon, već preuzeti kontrolu nad svojim vremenom.

Struktura Radionice

DIO A (Mlađi 9-11)

Prvih 60 min

- **Uvod (5')**: Analogija slatkiša & dopamin.
- **Teorija (25')**: Notifikacije, Navike, Zdrav san.
- **Pauza (5')**: Odmor.
- **Kviz (25')**: Quizizz + Diskusija o navikama.

DIO B (Stariji 12-15)

Drugih 60 min

- **Uvod (5')**: Attention Economy & Loop.
- **Teorija (25')**: Algoritmi, Infinite Scroll, Wellbeing.
- **Pauza (5')**: Odmor.
- **Kviz (25')**: Quizizz + Screen Time Audit.

Tehnička Priprema

- Quizizz:** Kodovi uneseni na slajdove 22 i 42.
- Demo:** Pripremi svoj telefon da pokažeš "Screen Time" ili "Digital Wellbeing".
- Video:** Provjeri audio za video o dopaminu (ako ga imaš).

Interakcija & Izazov

Diskusija: "Koji app otvorиш čim se probudiš?" (Budite iskreni, bez osude).

Audit: Neka svi izvade telefone i provjere "Screen Time" brojku.

FOMO: Pitaj: "Ko se osjeća čudno kad zaboravi telefon kod kuće?"